

ULUSLARARASI SOSYAL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ THE JOURNAL OF INTERNATIONAL SOCIAL RESEARCH

Cilt: 12 Sayı: 66 Ekim 2019

www.sosyalarastirmalar.com

Issn: 1307-9581

Volume: 12 Issue: 66 October 2019

www.sosyalarastirmalar.com

Issn: 1307-9581

Doi Number: <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2019.3660>

POSTMODERN KAMU YÖNETİMİ ÇERÇEVESİNDE YÖNETSEL KATILIM: YEREL HİZMET SUNUMUNDA KATILIM OLGUSU

ADMINISTRATIVE PARTICIPATION IN THE SCOPE OF POSTMODERN PUBLIC ADMINISTRATION: PARTICIPATION PHENOMENON IN LOCAL SERVICE DELIVERY

Sinem ŞAHNAGİL*

Öz

20. yüzyıl ile birlikte hâkim olmaya başlayan ve en genel anlamıyla modernizm sonrası olarak ifade edilen postmodernizm düşüncesi, siyasal, ekonomik, hukuki, kültürel ve yönetsel birçok alanda etkili olmuş ve paradigma düzeyinde dönüşümlere yol açmıştır. Bu süreçte postmodernizmin etkisi altına aldığı alanlardan birisi de kamu yönetimi disiplini ve pratiği olmuştur. Özellikle 1980'li yıllarla birlikte postmodern kamu yönetimi olarak ifade edilen ve demokrasi, katılım, yönetim, temsil gibi önemli yönetsel kavramlara ağırlık veren bir anlayış ortaya çıkmıştır. Söz konusu değerlerin uygulama alanı olarak ise halka en yakın demokratik birimler olan yerel yönetimler altı çizilen yapılanmalar haline gelmiştir.

Demokrasi amacının gerçekleştirilmesi, yerel yönetimlerin varlık nedenleri arasında yer almaktadır. Bu amacın gerçekleştirilmesi ise katılım olgusunun yerleştirilmesi ile doğru orantılı bir şekilde ilerlemektedir. Postmodern kamu yönetimi anlayışı, katılım ve yerel yönetimler arasında yönetim odaklı bir ilişkinin kurulmasını sağlamış, katılım olgusuna yeni bir pencere aralamıştır. Yeni katılım mekanizmalarının yönetim sürecinde önemli roller üstleneceğine yönelik beklenti, konunun ayrıntılı analizini gerekli kılmıştır.

Bu kapsamda çalışmanın amacı, postmodern kamu yönetiminin fikri öncülüğünde, yerel düzeyde katılım olgusunda meydana gelen dönüşümü yönetsel boyutuyla ele almak ve yeni katılım mekanizmalarının demokratik işlevselliğini değerlendirmektir. Bu doğrultuda yöntem olarak metin analizi kullanılmış, literatür taraması ile çalışmanın temelini oluşturan kavramlar açıklanmış, konuyla ilgili mevcut durum tespit edilerek gerçekleştirilmiş çalışmalara ilaveten yapılması önerilen hususlar ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Postmodernizm, Postmodern Kamu Yönetimi, Katılım, Yönetsel Katılım

Abstract

The idea of postmodernism that began to dominate in the 20th century and was expressed most general sense as post-modernism, has been influential in many fields of political, economic, legal, cultural and administrative and has led to transformations at the paradigm level. In this process, one of the areas that have been influenced by postmodernism was the discipline and practice of public administration. Particularly in the 1980s, an understanding emerged as postmodern public administration and focused on important administrative concepts such as democracy, participation, governance and representation. Local governments, the democratic units closest to the public, came into the prominence as areas of application of these values.

Achieving the goal of democracy is one of the reasons for the existence of local governments. The realization of this aim is directly proportional to the establishment of the participation phenomenon. The postmodern public administration understanding has provided to a governance-oriented relationship between participation and local governments. And this understanding has given new meaning to the participation phenomenon. The expectation that new participation mechanisms will play an important role in the management process necessitated a detailed analysis of the issue.

In this context the aim of this study is to evaluate the transformation of the participation phenomenon at local level with its administrative dimension and to evaluate the democratic functionality of the new mechanisms of participation under the leadership postmodern public administration. Accordingly, text analysis has been used as a method of the study and the concepts that form the basis of the study has been explained with literature review. Also field applications have been evaluated, after the determination of the current situation, new proposals in addition to completed projects have been asserted.

Keywords: Postmodernism, Postmodern Public Administration, Participation, Administrative Participation

* Arş. Gör., Balıkesir Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, s.sahnagil@gmail.com

GİRİŞ

Küreselleşmeyle doğru orantılı şekilde ilerleyen ve sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçişi sağlayan bilginin yaygın şekilde kullanımı, siyasetten ekonomiye, toplumsal yapıdan kültüre kadar birçok alanı etkisi altına almıştır. Yönetim anlayışı ve pratiği de bu değişimden kaçınılmaz olarak etkilenen alanlardan birisini oluşturmaktadır. Özellikle 20. yüzyılın ikinci yarısıyla birlikte çeşitli eleştirilerle karşı karşıya kalan geleneksel/modern kamu yönetimi yaklaşımı, bu tarihten itibaren kurumsal yapısından iş görme yöntemlerine ve tekniklerine kadar birçok özelliğini postmodernizmin ilkelerine göre şekillendirmeye başlamıştır.

Öncelikle sosyal bilimlerde önemini artıran postmodernizm akımı, 1980'li yıllardan sonra "Postmodern Kamu Yönetimi" olarak nitelendirilen bir dönemi başlatmış, bu durum kamu yönetimindeki paradigma değişiminin entelektüel birikimini meydana getirmiştir. Yönetimden yönetişime geçiş olgusu, karar vermede etkili aktörlerin iletişim halinde olması gerektiği düşüncesini beraberinde getirmiş, bu durum katılım ve karar verme mekanizmalarının anlamında çeşitli değişikliklere sebep olmuştur. Sivil toplum örgütleri ve vatandaşların yönetim uygulamaları aracılığıyla politika süreçlerinin parçası haline gelmeleri, yönetimlerin hizmet sunumunda daha duyarlı ve hesap verebilir bir yapı tesis etmelerini zorunlu kılmıştır. Kamu yönetimine hâkim olan yeni yönetsel anlayış, yönetsel katılımın gelişmesini ve uygulanmasını kolaylaştıran yeni araçların ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır.

Bu kapsamda çalışmanın birinci bölümünde modernizm ve postmodernizm kavramları açıklanacak, modernizmden postmodernizme geçiş aşaması genel hatlarıyla ele alınarak, postmodern kamu yönetimi anlayışı incelenecektir. Çalışmanın ikinci bölümünde ise postmodern kamu yönetiminin birincil değerlerinden olan katılım olgusunun, halka en yakın demokratik birimler olan yerel yönetimler çerçevesinde uygulamaya nasıl ve hangi mekanizmalarla yansıdığı değerlendirilecektir. Bunun yanı sıra söz konusu mekanizmaların halkın karar süreçlerine katılımında ne derece etkin oldukları tartışılacaktır.

1. MODERNİZMDEN POSTMODERNİZME KAMU YÖNETİMİ

1.1. Genel Çerçevesi ile Modernizmden Postmodernizme

Kavramsal olarak "modern" sözcüğü *yeni, çağdaş, günümüze ait olan* gibi anlamlar taşımakla birlikte, kaynağı M.S. 5. yüzyıla kadar dayanan bir kavramdır. Latince *bugüne ait, tam şimdi* anlamına gelen "modernus/modo" kelimelerinden türetilen kavram, o dönemde Hristiyanlığı benimseyen toplumun eski pagan kültüründen kopuşunu ve yeni bir kültürün doğuşunu anlatmak üzere kullanılmıştır (Habermas, 1994, 31-32; Beriş, 2008, 484). Kızılçelik (1996, 6) modern kavramını, yakın zamanın eş anlamlısı olarak nitelendirirken, Jeanniere (1994, 16) radikal bir değişim sonrası ortaya çıkan ve insanları kapsadığı kadar çevresine de etki eden durum olarak ifade etmektedir. Modern kavramına yönelik tanımlar çoğaltılabilmekle beraber, bu tanımların genel olarak eski ve yeni arasında var olan farklılığa vurgu yaptığı görülmektedir.

Modern kavramından yola çıkarak oluşturulan modernizm ise modern durumun düşünce düzeyinde formüle edilmesini ve meşrulaştırılmasını ifade etmektedir (Parlak, 2011, 536). Diğer bir deyişle modernizm, kaynağı 1300lü yıllara kadar uzanan Rönesans dönüşümü tarafından şekillendirilen düşünce ve hayat tarzının egemen olduğu modern dönemde ortaya çıkmış ve özellikle 19. yüzyılda Batı dünyasında ağırlığını hissettirmiş bir dünya görüşünü belirtmektedir. Dolayısıyla modernizm bir yandan modern dönemlerdeki yaşayış tarzını simgelerken diğer yandan kültürel bir gelişmeyi yansıtmaktadır (Demir, 1997, 119; Yıldırım, 2009, 382).

Felsefi ve fikri altyapısını Aydınlanma düşüncesi ile onu önceleyen Rönesans ve Reform Hareketlerinin oluşturduğu modernizm, bünyesinde "tek bir süreç, tek bir istikamet ve zorunlu bir son" bileşimini içermektedir (Therborn, 1996, 61; Beriş, 2008, 484). Modernizm bir Aydınlanma projesi olarak da tanımlanmakta, nesnel ve evrensel bilim düşüncesinin yanı sıra evrensel ahlak ve hukukun olabilirliği parametrelerini temel almaktadır (Şaylan, 1996, 18). Akılcı, ilerlemeci ve olgucu bir bakış açısına sahip olan modernizm, akıl ve bilim temelleri üzerine şekillenen Aydınlanma felsefesine bu yönüyle eklenmektedir (Yıldırım, 2009, 382). Bunun yanı sıra modernizm, genel olarak pozitivist, teknoloji merkezli ve rasyonalist eğilimli olması üzerinden yorumlanmakta, mutlak doğrulara inanç, bilgi ve üretimin standartlaştırılması, toplumsal düzenin rasyonel şekilde planlanması gibi noktalarla özdeşleştirilmektedir (Harvey, 2003, 25).

Birçok bilimsel kaynakta 17. yüzyıldan 20. yüzyılın ikinci yarısına kadar olan süreçte hâkim söylem olarak kabul edilen modernizm (Timur, 1999, 321; Parlak, 2011, 537; Berman, 1992, 44), ekonomik alanda kapitalizm ve endüstriyel gelişmeye vurgu yaparken, siyasal anlamda ulus devleti ve liberal demokrasiyi öncelemektedir. Ekonomik ve idari rasyonalizasyon, iş bölümü ve uzmanlaşma, bireycilik ve sekülerleşme, bürokrasi ve hiyerarşi yine modernizmin ele aldığı değerler sistemini oluşturmaktadır (Sarıbay, 2001, 4; Yüksel, 2002, 182).

Bu kapsamda modernizmin etkisi altında gerçekleşen gelişmelere bakıldığında bu dönemde öncelikle tarım toplumunun yerini sanayi toplumuna bırakmaya başladığı, feodal üretim tarzı ve toplum yapısının ise geçerliliğini kaybettiği görülmektedir. Siyasi iktidarda merkezileşmeler yaşanırken, kapitalist ekonomi ağırlık kazanmış, ticaretin gelişmesini takip eden sanayileşme olgusu, artan bir kentleşmeyi beraberinde getirmiştir. Demokrasi ise akla uygun tek yönetim biçimi olarak görülmeye başlanmıştır (Beriş, 2008, 484).

20. yüzyılın ikinci yarısına gelindiğinde ise kapitalizmin içine girdiği krizin de etkisiyle (Şaylan, 2009, 173) modernizm düşüncesinin yerini, modern sonrasına ait bir kavram olarak kabul edilen postmodernizme bıraktığı görülmektedir. Aldığı “post” ön eki nedeniyle çoğunlukla modernizm sonrası olarak tanımlanan postmodernizm kavramının, bir anlamda modernite sürecinin devamı olarak mı nitelendirileceği yoksa moderniteden bir kopuşu mu ifade ettiği üzerine kesin bir görüş birliğine varılamamıştır (Zekâ, 1994, 10; Huyssen, 1994, 108; Aslan ve Yılmaz, 2001, 99).

Postmodernizm kavramı ilk olarak 1939 yılında Arnold Toynbee tarafından yayınlanan “A Study of History” eserinde kullanılmakla birlikte (Demirel, 2014, 171), yoğun olarak 1950 yılı itibarıyla tartışılmaya başlanmış, öncelikle etkisini mimari, sanat ve edebiyat gibi alanlarda göstermiştir (Bertens, 1995, 22). 1970’li yılların sonlarına doğru sosyal bilimlerde de etkisi hissedilmeye başlanan postmodernizm (Kellner, 2000, 368), özellikle 1979 yılında Jean François Lyotard’ın Kanada hükümeti için hazırladığı bir araştırmayı “Postmodern Durum” adı ile yayınlamasıyla bir kavram ve tartışma konusu olarak literatürde yerini almıştır (Çorakçı, 2008, 32; Beriş, 2008, 496). Bu tarihten sonra postmodernizmin kurumsal altyapısı, başta felsefi olmak üzere sosyolojik ve kültürel yönleri ile birçok düşünür tarafından ele alınmıştır.¹

Kendisinden önceki döneme ait kavram ve düşünceleri kesin bir dille reddeden postmodernizm (Doğan, 2017, 27), modernizmin ve Aydınlanma felsefesinin öncü kabullerinden olan bütünsellik, mutlaklık, hiyerarşi, bürokrasi, uzmanlaşma, bilginin evrenselliği gibi değerlerine kuşku ile yaklaşmaktadır. Söz konusu kabullerin yerine yerelliği, belirsizliği, bölünmüşlüğü ve mutlak doğrudan ziyade farklı yorumların varlığını benimseyen postmodernizm (Tüzen, 2008, 147; Frederickson vd., 2012, 142; Clegg, 1997, 181), heterojenliği ve farklılığı özgürleştirici güçler olarak ortaya çıkarmaktadır (Harvey, 2003, 25).

Lyotard’a göre (1984, 24) postmodernizm, “değişmiş efsanevi bilgi”ye karşı şüpheli bir yaklaşımı ve modern süreçte oluşan bilimsel bilgi tekeline karşı bir özgürleşme çabasını ifade etmektedir. Jameson’a göre (1994, 54) postmodernizm ise sanayi ötesi, ulus devlet, tüketim toplumu olarak ifade edilen geç kapitalizmin kültürel mantığıdır. Modernizmin kurumlarını, siyasal hareketlerini, geliştirdiği ahlaki ve düşünceleri meşrulaştıran “büyük anlatıları”² reddeden postmodernizm, standartlara bağlanmış bireyden ziyade farklı davranış ve tercihlere sahip bireylerin geliştiği bir dönemi tanımlamaktadır. Dolayısıyla postmodernizm, modernizmin ilerlemeci ve kalkınmacı yaklaşımlarının insanları baskı altında tuttuğu öngörüsüyle evrensel, bütünlendirici ve genel bütün söylemlere karşı çıkmıştır (Kaypak, 2013, 86).

Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki hızlı gelişme ve küreselleşmenin etkili olduğu bu dönemde, sanayi toplumu bilgi toplumuna evrilmiş, bu yeni toplum yapısı sanayi sonrası toplum, geç kapitalizm gibi adlandırmalarla dolaşıma girmiştir (Kırılmaz ve Ayparçası, 2016, 43). Kültürden sanata, toplumsal yapıdan siyasete kadar yaşanan Postmodern değişim ve dönüşüm yönetim alanında da etkisini göstermiştir. Bu kapsamda kamu yönetimi disiplini ve pratiği postmodernizmin etkisine paralel olarak çeşitli özellikler kazanmıştır.

II. Dünya Savaşı’nı izleyen tarihsel süreçte kamu yönetiminin kurumsal yapısından iş görme yöntemlerine ve tekniklerine kadar birçok özelliği, postmodernizmin getirileri karşısında eleştirilere konu olmaya başlamıştır. 1970’li yılların sonu itibarıyla sosyal bilimlerde önemini artıran postmodernizm akımı, özellikle 1980’li yıllardan sonra “Postmodern Kamu Yönetimi” olarak nitelendirilen bir dönemi başlatmış, bu durum kamu yönetimindeki paradigma değişiminin entelektüel birikimini oluşturmuştur (Doğan, 2014, 74). Postmodern kamu yönetimine ait kavramsal ve kuramsal çalışmalarla birlikte geleneksel kamu yönetiminden uzaklaşmış, 1990’lı yıllarda bir yandan “yönetişim” olgusu yönetimde hâkim ilke özelliği kazanırken, diğer yandan demokratik yerel yönetimlerin önemi hızlı bir şekilde artış göstermeye başlamıştır (Doğan, 2016, 74).

¹ Michel Foucault, Jacques Derrida, Paul Feyerabend, Jean-François Lyotard ve Jean Baudrillard gibi düşünürler ve akademisyenler postmodernizm üzerine çalışan önemli isimler arasında yer almaktadır.

²Postmodernizme göre başta Marx’ın büyük özgürleşme anlatısı olmak üzere Freud’un psikanalizinden Darwin’in evrim teorisine kadar birçok büyük anlatı artık geçerliliğini kaybetmiştir. Yine Aydınlanmanın getirdiği özgürlük, eşitlik ve adalet, rasyonalizm gibi idealler postmodernizme göre geçerliliğini yitiren başlıklar arasında yer almaktadır (Kellner, 1994, 237).

1.2. Postmodern Kamu Yönetimi ve Yansımaları

1887 yılında Wodroow Wilson tarafından yayımlanan “Yönetimin İncelenmesi” adlı makale sonrasında bilimsel temellerinin atıldığına inanılan Postmodern Kamu Yönetimi, kamu yönetimi disiplini ve pratiğinde meydana gelen paradigma değişikliğinin felsefi, sosyolojik, siyasal ve kuramsal alt yapısını oluşturmaktadır (Şener, 2007, 41; Ökten, 2012, 229). Söz konusu makale ile 20. yüzyıla kadar modernizmin etkisi altında olan kamu yönetimi disiplini yönetim ve siyaset olarak iki ayağa ayrılmış, kamu yönetiminin yönetim ayağı bu işi teknik bir devlet işlevi olarak kabul eden örgüt kuramı üzerine oturtulmuştur. Weber tarafından ideal tip bürokrasi olarak adlandırılan bu örgüt kuramı, ayrıntılı kurallara ve biçimselliğe dayanmakla birlikte merkeziyetçi ve nesnel bir özellik taşımıştır (Şaylan, 2012, 614; Eryılmaz, 2013, 45-46).

Kamu yönetimi bilimi, 20. yüzyılın ikinci yarısına kadar gözle görünür şekilde klasik nitelikler göstermiş, geleneksel kamu yönetimi olarak adlandırılmış ve bünyesinde modernizmin yönetsel boyuttaki yansımalarını barındırmıştır. Bu dönemde modernizm deneyiminin yaşandığı yönetsel mekânlar olarak bürokratik örgütlerle temsil edilen kamu yönetimi disiplini ve pratiği, daha çok kapalı ve mekanik bir özellik taşımaktadır (Parlak ve Doğan, 2016, 113; Yıldırım, 2009, 393-394). Eylem ve faaliyetlerin katı, merkezi, gizli ve önceden belirlenmiş kural ve prosedürler çerçevesinde gerçekleştirildiği bir yapı arz eden geleneksel/modern kamu yönetimi anlayışında, belirlenen karar ve politikalar resmi, tarafsız, uzman ve teknik yeterliliğe sahip kamu görevlileri tarafından yerine getirilmektedir (Doğan, 2014, 78-79). Her yerde ve her koşulda geçerli olabilecek yönetim ilkelerinin varlığını benimseyen modern kamu yönetiminde, bürokratik yapı siyasetten soyutlanmakta, hiyerarşik otorite, gayri şahsılık ve yönetimin bilimselliği ilkeleri ile eylemlerini meşrulaştırmaktadır (Lynn, 2001, 146-147). Dolayısıyla aklın rehberliğinde oluşturulan ve işleyen kurumlar olarak bürokrasiler, modern kamu yönetimi anlayışında evrensel bir nitelik taşımaktadır.

Postmodernizm, tam da bu noktada bürokratik örgüt modeli ve onun rasyonel süreçlerine eleştirel bir yaklaşım geliştirerek kamu yönetimi alanında dönüşümün fitilini ateşlemiştir. Postmodern kamu yönetimi anlayışı, en başta yönetim ve siyaset ayırımına şüpheyle yaklaşmakta, bilimsel yönetim ve bürokrasinin günümüz ihtiyaçlarını karşılayacak yetkinliğe artık sahip olmadığını savunmaktadır. Şeyhanlıoğlu'na göre (2007, 87) Postmodern görüş, yönetim ve siyaset ayırımının ortadan kaldırılması taraftarı bir tutum sergilemekte ve yönetim mekanizmasını, halkın istekleri doğrultusunda ve onların katılımı ile varlığını sürdürmesi gereken birimler olarak kabul etmektedir. Küreselleşme ve bilgi çağının etkisiyle sanayi toplumunun yasal-ussal bürokrasisinde aşınmalar meydana geldiğini savunan Postmodern kamu yönetimi, özellikle II. Dünya Savaşı sonrası süreçte katılım, çoğulculuk, temsil gibi kavramların önem kazandığı bir dönemi beraberinde getirmiştir. Ayrıca bu dönem itibarıyla kamu yönetimi disiplini siyasetten sosyolojiye, psikolojiden felsefeye birçok akademik disiplin ile ilişkilendirilerek ele alınmaya başlanmıştır (Parlak ve Doğan, 2016, 113).

Modern yönetim anlayışında hâkim olan yönetim ilkelerinin evrenselliği, sürecin nesnelliği ve yoğun kurallara dayalı belirginliği, Postmodern yönetim yaklaşımıyla birlikte yerini yerelliğe, durumsal koşullara ve işlevselliğe bırakmıştır (Yıldırım, 2009, 393-394). Hiyerarşik düzeni bireyin özgürleşmesi önünde engel olarak kabul eden Postmodern yönetim anlayışı, hiyerarşik kademelere bağlı farklılıkları kaldırarak örgütsel aktörlerin işbirliği, dayanışma ve güven üzerine şekillenen bir etkileşim içinde olmaları gerektiği üzerinde durmaktadır. Değerlerin üyeler tarafından paylaşıldığı, emir komuta zincirinden ziyade liderlik faktörünün öne çıktığı, kapalılık yerine bilgi paylaşımını önemseyen ve performans esaslı post-bürokratik yapılar yine Postmodern yönetim anlayışının önemli bileşenlerini oluşturmaktadır (Özcan ve Ağca, 2010, 13-14).

Postmodern kamu yönetimi aşırı merkeziyetçilikten uzak ve mümkün olduğunca yerelleşmiş, demokratik, sivilleşmiş, yönetişim olgusu çerçevesinde özel sektör ile ilişki halinde, halkın istek ve beklentileri ile uyumlu politika belirleyen bir yapıya sahiptir (Aydın, 2008, 139; Genç, 2010, 152). Buna bağlı olarak temel ilkeleri arasında esneklik, vatandaş odaklılık, şeffaflık, hesap verebilirlik, etik ve katılımcılık ön sıralarda gelmektedir (Doğan, 2015, 283).

Toplumu oluşturan bireylerin kendileri hakkında en iyiye belirleyebilecek güçte olduklarını savunan Postmodern yönetim anlayışı için vatandaşın yönetim süreçlerine aktif katılımı büyük önem taşımaktadır. Bürokrasinin karşısına kar amacı gütmeyen örgütler olarak sivil toplum örgütlerini çıkarmaya çalışan söz konusu anlayış, aynı zamanda yerel yönetimleri vatandaşa ulaşmak bakımından en uygun birimler olarak kabul etmektedir (Şeyhanlıoğlu, 2007, 87). Yerel unsurlara olan vurguyu artırarak, yerelliğin ve yerinden yönetimin altını çizen görev örgütlenmeleri ve çok parçalı yeni yönetsel modelleri ortaya çıkaran Postmodern yönetim anlayışı, kamusal alanla özel arasındaki sınırları esnekletirmiş, desantralize edilmiş ve yatay örgütlenmeye sahip modelleri temel almıştır (Demirel, 2014, 169; Hassard, 1994, 317).

Yerel ihtiyaçlar sonucu geliştirilen, durumsal zorunluluklara göre işleyen dinamik ve sorun çözme becerisine sahip mekanizmaları gerekli kılan Postmodern yönetim anlayışı (Ateş, 2003, 317), sahip olduğu değerlerin uygulama alanı olarak halka en yakın ve tabanda demokratik meşruluğu güçlü olan yerel yönetimleri öne çıkarmaktadır. Zira Postmodern yönetim anlayışının destek verdiği alanlardan birisi olarak yerel yönetim, yerel boyutta farklı toplumsal aktörler olan yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve özel sektör arasındaki bağı güçlendirmekte ve yeni katılım kanalları açmaktadır (Doğan, 2016, 81).

2. YÖNETSEL BOYUTUYLA YEREL HİZMET SUNUMUNDA KATILIM

Sahip olduğu ve öncelediği değerler aracılığıyla bir yandan yerel yönetimleri destekleyen postmodern kamu yönetimi anlayışı, diğer yandan yönetim kavram ve modeline gerek felsefi ve sosyolojik, gerekse siyasal bir zemin hazırlamaktadır (Özer, 2016, 699). Yine bu değerler sayesinde yerel düzeyde yeni yönetsel katılım mekanizmalarının hayata geçirilmesinin önünü açan söz konusu yaklaşım, yerelde bir katılım kültürünün geliştirilmesine imkân sağlamaktadır.

Ülkemizde 1982 Anayasası'nın 127. maddesinde düzenlenen yerel yönetimler, kendilerine ait bir bütçeye ve personele sahip olan birimlerdir. Belirli bir coğrafyada yaşayan halka, salt bir arada yaşamalarından dolayı kendilerini ilgilendiren çeşitli konularda hizmet sağlamak amacıyla kurulan yerel yönetimlerin karar organları yerel halk tarafından seçilmekte, görev ve yetkileri yasalar kapsamında belirlenmektedir (Parlak, 2011, 853). Merkezi yönetime ait olan hiyerarşi dışında varlık gösteren yerel yönetimler, merkezi yönetim karşısında belirli ölçüler çerçevesinde bağımsızlık sahibi olan yapılanmalardır. Bunun yanı sıra kamu tüzel kişiliğine sahip birimlerde, yerinden yönetim ilkesi uygulanmaktadır (Toprak, 2014, 33). Bu kapsamda yerel yönetimler, katılma, seçim ve temsil ilkelerinin tezahür ettiği birimler olarak insanların özgürlük çerçevesinin genişletilmesi ve kurumların demokratik yönetime dair yeteneklerinin artırılması konusunda birincil kuruluşlar olarak görülmektedir. Demokrasinin temel niteliklerini oluşturan söz konusu ilkelerin, kuruluşlarda varlığını sürdürebilme çabası demokrasi ve yerel yönetim ilişkisini önemli kılmaktadır (Görmez, 1989, 65). Demokrasi ilkeleri üzerinde inşa edilen bir yerel yönetim kültürü, etkili ve verimli hizmet üretimi ve sunumu sağlanması noktasında önemli bir gerekliliği oluşturmaktayken, demokrasi amacının gerçekleşmesi katılım olgusunun yerleşmesi ile doğru orantılı bir seyir izlemektedir.

2.1. Kavramsal Açıdan Yönetsel Katılım

Demokrasinin belirleyici unsurlarından biri olan katılım, en genel anlamıyla yönetilen kesimin siyasal ve yönetsel süreçler içerisinde yer alabilmesi ve kararların oluşumunu yönlendirebilmesidir (Çitçi, 1996, 9). Sadece siyasal sistem çerçevesinde bir sorun alanı olarak değerlendirilemeyecek olan katılım, aynı zamanda yurttaş olmanın önemli bir ölçütü ve göstergesi özelliği taşımaktadır (Eroğlu, 2006, 192). Katılım; "bireylerin kendileri ile ilgili, onları etkileyen fiziksel çevreler, programlar ve kurumlar düzeyinde üretilen kararlarda yer almaları ya da belirli bir çevrenin planlanmasında, bir program ya da sonucun oluşturulmasında kendileriyle işbirliğine gidilebilmesi" olarak da tanımlanmaktadır (Kaypak, 2011, 137). Demokrasi duygusu ve bilincinin geliştirilmesinde önemli etkenlerin başında gelen katılım, vatandaşlara karar alıcıları etkili şekilde denetleme ve hesap sorma imkânı tanımaktadır. Katılım ile politika yapma sürecine dâhil olan vatandaşlar, alınan kararları ve uygulanan politikaları bu yolla değerlendirebilmekte ve politikalara müdahale edebilmektedirler. Demokrasi amacı taşıyan katılım olgusu, iyi bir yönetsel sistemin oluşturulması ve çıkar çatışmalarının en aza indirilmesinde de önemli bir araçtır.

Genel olarak bakıldığında katılımın siyasal ve yönetsel olmak üzere iki boyut üzerine şekillendirildiği görülmektedir. Buna göre siyasal katılım temelde siyasal karar mercilerini etkilemeye dönük davranış biçimleri, tutumları ve yönelimleri olarak tanımlanmaktadır (Akıncı, 2014, 36). Vatandaşın devlet veya kamu yönetimine katılımını ifade eden siyasal katılım, oy vermenin yanında halk girişimi, protesto, sivil toplum örgütleri ile ortaklaşa politika izleme gibi birçok yöntemi içine alan ve toplum üyelerinin siyasal sistem karşısında benimsedikleri tutum, davranış, faaliyet ve eylemlerin tümünü ifade etmektedir.

Çalışmanın daha çok üzerinde duracağı "Yönetsel Katılım" ise katılımın diğer bir boyutunu oluşturmaktadır. Yönetsel katılım, vatandaşların ülke siyasetini icra eden kesimi belirlemesinden ziyade kamu politikalarının belirlenmesi ve uygulanması sürecine dâhil olmalarını ifade etmektedir. Vatandaşın, kamu politikası oluşturma süreçlerinde başlangıçtan denetime kadar olan süreçte inisiyatif ve rol almasını ifade eden yönetsel katılım, vatandaş hizmet sunumunda bir aktör olarak kabul etmektedir (Çitçi, 1996, 10). Müzakereyi ve bireyi temel alan söz konusu yaklaşım aynı zamanda yönetim mantığının işlevselliğine katkıda bulunmaktadır. Günümüzde yeni yönetim anlayışına bağlı olarak oy kullanma eylemi temsili demokraside tek katılım aracı olma özelliğini kaybetmiş, vatandaşların siyasal ve toplumsal hayata aktif bir şekilde katılımını sağlayacak demokrasi anlayışı ağır basmaya başlamıştır (Yalçındağ, 1996, 131). Özel

sektör, sivil toplum kuruluşları ve diğer toplumsal kuruluşları da içine alan çok aktörlü, geniş katılım anlayışına sahip bir demokrasiyle bilgilendirme ve yeni katılım kanalları geliştirilerek vatandaşların sürece doğrudan eklenmesi amaçlanmıştır.

Siyasal ve yönetsel kadroların belirlenmesinin ötesinde bir noktayı işaret eden yönetsel katılım, söz konusu kadroların hayata geçirdikleri faaliyetlere ve işlemlere yurttaşlar başta olmak üzere sivil toplum kuruluşları, dernekler, konseyler gibi yerel aktörlerin katılımını ele almaktadır (Buran, 1995, 210-211). Yerel düzeyde kent yönetimlerinin etkin bir yapıya kavuşturulması adına gün geçtikçe daha fazla önem kazanan yönetsel katılım, toplumu oluşturan kesimler arasında iletişim ortamını sağlarken aynı zamanda ortak sorumluluk algısının geliştirilmesine katkı sunmaktadır. Bunun yanı sıra yönetsel katılım ile kentlilik bilincinin ve siyasal bilincin yerleştirilmesi ve geliştirilmesi noktasında gerekli alt yapının tesisi gerçekleştirilmektedir (Bulut, 2000, 51).

Geleneksel kamu yönetimi anlayışının bireyleri karar mekanizmalarının dışında tutan bakış açısının yerini etkileşim, iletişim ve işbirliği gibi unsurları barındıran bir anlayışın alması, yönetsel katılımın gerekliliğini öne çıkaran süreci beraberinde getirmiştir.

Yönetsel katılımın gereklilik unsurlarının başında katılımcı demokrasinin hayata geçirilmesi için en uygun ortamı oluşturması gelmektedir. Smith'e göre (2007, 151), sadece siyasi liderlerin seçimine dayanan ve onların faaliyetlerini kapsayan katılım anlayışı günümüzde gerekliliğini korumakla birlikte yeterliliğini yitirmiş durumdadır. Bu kapsamda katılımcı demokrasinin uygulamada en iyi şekilde karşılığını bulabilmesi, ancak katılım kavramına yönetsel açıdan bakabilecek ve hemşehrileri yönetsel sürece dâhil edebilecek yeni yöntemlerin geliştirilmesi ile mümkün olabilecektir.

Yönetsel katılımın bir diğer gereklilik unsurunu toplumsal değişim sonucu ortaya çıkan yönetim mantığı oluşturmaktadır. Bilgi çağı ile birlikte gelişen teknoloji, hemşehrilerin bilgi, deneyim, eğitim ve bilinç düzeyleri bakımından gelişmesini sağlamış, bu durum bireylerin yönetim karşısındaki konumlarında değişiklikler yaşanmasına neden olmuştur. Kocaoğlu'na göre (2011, 35) kendileri adına alınan kararlarda daha sorgulayıcı, müdahaleci ve etkili olma yönünde bir tavır sergilemeye başlayan bireyler, hak ve özgürlük beklentilerinde meydana gelen artışla birlikte daha kaliteli hizmet alma beklentisi içine de girmişlerdir. Söz konusu tablo bir yandan yönetim üzerinde demokratik bir baskı mekanizmasının oluşmasını tetiklemekteyken diğer yandan "birlikte yönetme" düşüncesini beraberinde getirmektedir. Bu düşüncenin işlerlik kazanması ise yönetsel katılım uygulamaları aracılığıyla gerçekleşmektedir.

Geleneksel kamu yönetimi anlayışının da bir yansıması olan aşırı bürokratikleşmenin getirdiği sorunlar, yönetsel katılımın önemini ve gerekliliğini ortaya koyan diğer bir unsurdur. İnsanı gayrişahsî bir varlık olarak kabul eden ve kapalı bir yapıya sahip olan bürokrasinin duvarları ancak demokrasi çatısı altında şekillenen yönetsel katılım mantığı ile aşılabilmektedir. Yönetsel katılım ile sağlanan daha fazla örgütlenme ve katılım yöntemlerindeki çeşitlilik, bürokrasinin katı yapısının dönüşümde önemli roller üstlenmektedir. Eryılmaz'a göre (2016, 281) bürokrasi, halk karşısında herhangi bir sorumluluk üstlenmemekle birlikte, karar alma süreçlerinde ya katılım imkânlarını ortadan kaldırmakta ya da katılım alanlarını daraltmaktadır. Bu durum bürokratlar üzerindeki kontrolün etkin hale getirilmesini gerekli kılmaktayken aynı zamanda bürokratların hesap verebilirliğinin sağlanması ihtiyacını doğurmaktadır. Dolayısıyla söz konusu ihtiyacın karşılanabilmesi için alınacak önlemlerin başında halkla ilişkilerin geliştirilmesi gelmektedir (Baransel, 1993, 178).

Yönetsel işleyişin halkın beklentileri doğrultusunda verimli şekilde gerçekleşmesinde aktif rol oynayan halkla ilişkiler, ayrıca hizmetlerin yerindeliğini sağlamaktadır (Kocaman, 2006, 14). Demokrasi geleneğinin süreklilik kazanmasına büyük katkı sağlayan halkla ilişkiler çalışmalarının önemli öğelerinden birinin katılımcılık olduğu düşünüldüğünde (Kocaman, 2006, 48), yönetsel katılım uygulamaları aracılığıyla bürokrasinin toplumsal sorumluluk ile faaliyet gösterebilmesi ve devletin sahip olduğu bürokratik mantığın kırılması kuvvetle muhtemeldir (Eken, 1994, 50).

Sonuç olarak kamu yönetimine hâkim olan yeni yönetsel anlayış, yönetsel katılımın gelişmesini ve uygulanmasını kolaylaştıran araçların ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Yönetimden yönetişime geçiş olgusu, karar vermede etkili aktörlerin iletişim halinde olması gerektiği düşüncesini beraberinde getirmiş (Temiz, 2012, 202), özellikle sivil toplum örgütleri ve vatandaşların yönetim uygulamaları aracılığıyla politika süreçlerinin parçası haline gelmeleri, yönetimleri hizmet sunumunda daha duyarlı, şeffaf, hesap verebilir kanallar kullanmaları noktasında teşvik etmiştir. Yalçındağ'a göre (1996, 131) postmodern kamu yönetimi anlayışı, daha aktif katılımı öngören yeni yönetsel katılma biçimlerinin inşa edildiği, bu yolla yurttaşların yönetimin aldığı kararları etkileyebildiği, kendi taleplerini ve görüşlerini görünür kılabildikleri bir dönemi beraberinde getirmiştir.

2.2. Postmodern Kamu Yönetimi Anlayışı Işığında Yönetimsel Katılım Mekanizmaları

Postmodern kamu yönetimi anlayışının etkisiyle birlikte özellikle 1980'li yıllardan itibaren sıklıkla dile getirilmeye başlanan, hizmette verimlilik, kamu yönetiminde etkinlik ve kaynak tasarrufu gibi kavramlar kamu yönetiminin önceliklerini oluşturan ana temalar olmuştur. 2000'li yıllarla birlikte ise demokratik yapı, hukuk devleti ve insan hakları ilkeleri söz konusu ilkelere eklenerek kamu yönetiminin çerçevesini oluşturmaya devam etmiştir. Bu sürecin önemli bir ayağını katılım düşüncesinin daha yaygın bir şekilde hayata geçirilmesi oluşturmaktadır. Nitekim son zamanlarda ciddi bir ihtiyaç haline gelen ve bu ihtiyacın etkisiyle birçok ülkede ortaya çıkan yeniden yapılanma çalışmalarında şeffaflık, hesap verebilirlik, hemşehri katılımı gibi kavramların öne çıktığı görülmektedir. Uygulamaya konulan reform çalışmaları ile katı bürokratik yapının aşılması, kırtasiyeciliğin ve kapalı yönetim tarzının önüne geçilmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç, kamu hizmetlerinin yürütülmesinde katılımcılığın teşvikini ve hizmet sunan kesiminde yönetsel sürece dâhil olmalarını gerektirirken, aynı zamanda hemşehrilerin talep ve düşüncelerinin dikkate alındığı ve onların yönetsel sürece aktif şekilde katkıda bulunabilecekleri bir anlayışın hâkim kılınmasını gerektirmektedir.

Yerel demokrasinin güç kazanmasında ve halkın kendisini ilgilendiren kararlara kesintisiz katılımını sağlama noktasında sivil topluma ve yönetim olgusuna büyük önem veren postmodern kamu yönetimi anlayışı, müzakereci yapısıyla söz konusu sistemi harekete geçirecek çeşitli mekanizmaların uygulamada yer bulmasını sağlamıştır. Yerel reform çalışmaları kapsamında hayata geçen bu mekanizmaların başında "Kent Konseyleri" gelmektedir.

2.2.1. Kent Konseyleri

Birleşmiş Milletlerin önderliğinde 1997 yılında gerçekleştirilen Yerel Gündem 21³ programının Türkiye'ye getirdiği en önemli yeniliklerden biri olan kent konseyleri (Emrealp, 2010, 5), yerelde yaşayan tüm kesimlerin görüşlerini rahatlıkla dile getirebileceği, kentin kalkınma önceliklerini ve sorunlarının tanımlandığı demokratik platformlar olarak tasarlanmıştır. Aksu'ya göre (2008, 44) kent konseyleri yerel toplumu temsil eden bütün güç odaklarını, söz hakkı bulunan bütün toplum kesimlerini bir araya getiren bir yapı olmakla birlikte, bu fonksiyonları yerine getirirken sürdürülebilir kalkınma amacını ön planda tutan, özgün ve bilimsel bir düşünce ve stratejik planlama platformu olarak düşünülmüştür. Özdemir'e göre (2011, 31) ise kent konseyleri yerelde bir vizyon belirlenmesi açısından ortak bir düşünce oluşturarak yönlendirici bir işlev üstlenmektedir. Söz konusu bölgede meydana gelen problemlerin çözümü noktasında hemşehrilik hukuku etrafında birleşmeyi sağlayan kent konseyleri, bu fonksiyonları hayata geçirirken sürdürülebilir kalkınma amacını ön planda tutan demokratik yapılardır. Çalışma usul ve esaslarının düzenlenmesi yönelik bir Kent Konseyi Yönetmeliği bulunan ve ayrıca 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76. maddesinde düzenlenen ve uygulamada önemli görevler üstlenen kent konseylerinin katılımçıları arasında belediyeler, üniversiteler, kamu kurumları, vakıf ve dernekler gibi toplumun çeşitli kesimlerine dayanan birimler sıralanmıştır. Ayrıca yine aynı maddede belirtildiği gibi kent konseyleri, hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, hesap sorma ve hesap verme, katılım gibi yerinden yönetim ilkelerini aynı zamanda yerel demokrasi ilkelerini uygulamaya aktarmaya çalışmaktadır (5393, md.76). Kent konseylerinde alınan kararların her ne kadar tavsiye niteliğinde olsa da belediye meclisinin ilk toplantısında gündeme alınması, hemşehrilerin yerelde politika yapımına etkide bulunabilecekleri bir katılımın boyutlarını ortaya koymaktadır.

2.2.2. Mahalle Meclisleri

Yönetimsel katılım çerçevesinde oluşturulan mekanizmalardan bir diğeri kent konseyleri çatısı altında oluşturulan "Mahalle Meclisleri"dir. Demokratik katılımı kent çerçevesinde en küçük ölçekte hayata geçiren mahalle meclisleri, kentsel yaşamı kolaylaştırmayı amaçlayan, mahalleyi tarihsel gelişiminden koparmadan orada yaşayanların refahını gözeten hareket eden yapılar olarak ifade edilmektedir. Mahalle meclisleri

³ 1992 yılında Rio de Janeiro'da gerçekleştirilen "Yeryüzü Zirvesi" adlı Birleşmiş Milletler ve Çevre Kalkınma Konferansı'nın çıkış noktası olarak alan "Gündem 21", gelecek yüzyılda etkili olacak yeni yönetim anlayışının temelini oluşturan eylem planı olarak konferansın iki çıktısından birini oluşturmaktadır. Konferans, sürdürülebilir gelişme kavramına dikkat çekmekle birlikte, katılımçı mekanizmaların dünya genelinde benimsenmesine ön ayak olmuştur. Toplum merkezli olma özelliği taşıyan Gündem 21 katılımı artırma, hemşehri sorumluluğunu geliştirme, gerek ulusal gerekse yerel yaşam kalitesini artırmada eşitlik, özgürlük ve dayanışma sağlama amacı taşımaktadır (Görün, 2006, 169).

Bu eylem planında yerel yönetimlerinde Gündem 21 sürecinin birer ortağı olduğu vurgulanmakta olup, yerel yönetimlerin öncülüğünde, sivil toplumun ve tüm diğer ilgililerin kendi sorunlarını ve önceliklerini saptayarak, kentleri için 21. yüzyılın yerel gündemini oluşturmaları karara bağlanmıştır. Yerel Gündem 21, öncelikli yerel sürdürülebilir kalkınma sorunlarının çözümüne yönelik, yerel düzeyde Gündem 21'in hedeflerine ulaşılmasını amaçlayan katılımçı, çok sektörlü bir süreçtir (Emrealp, 2005, 18-19-20). Türkiye'de Yerel Gündem 21 uygulamaları, 1997 yılı sonunda proje haline getirilerek başlatılmıştır.

aynı zamanda mahalle sakinlerinin deneyimlerini paylaştıkları, dayanışma ve işbirliği içinde olabildikleri, mahallenin sorunları üzerine düşünebildikleri ve çözüm önerileri sunabildikleri bir ortamın tesisini sağlayan yapılarıdır (Yeşilyurt Belediyesi..., yesilyurtkentkonseyi.com). Mahalle sakinlerine, yöneticilerle aynı platformda buluşma fırsatı sağlayan mahalle meclisleri aynı zamanda bireylere yaşadıkları alan ile ilgili yönetsel kararlara doğrudan katılım fırsatı da vermektedir. İstek, dilek ve şikâyetlerini yönetim kademesine belirli aralıklarla iletme imkânı yakalayan bireyler, politika yapımının aktörleri haline gelmektedirler.

2.2.3. Meclis Toplantılarına Katılım

Meclis toplantılarına katılım, yerel düzeyde yaşayan halkın gerek politikalar ve alınan kararlarla ilgili görüşlerini gerekse istek, şikâyet ve sorunlarını meclise, dolayısıyla yönetime iletmelerini sağlayan önemli bir katılım aracı niteliği taşımaktadır (Görün, 2006, 168). Çeşitli yasal düzenlemelerle yerel yönetimlerin karar organlarını oluşturan meclislerin, belirli aralıklarla icra ettikleri toplantıları halka açılmakta, bu sayede hemşehriler kendilerini ilgilendiren faaliyetlere ve çalışmalara yönelik karar aşamasına bizzat katılım sağlayabilmektedirler. Hemşehrilerin, kendi yaşam alanları ile ilgili çeşitli konular hakkındaki bilgi yetersizliğinin önüne geçen söz konusu mekanizma, yerel halkın, yerel yönetim organlarıncı yürütülen hizmetler ve alınan kararlar üzerinde denetim sahibi olmalarını kolaylaştırmaktadır.

2.2.4. E-Devlet/E-Belediye Uygulamaları

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin çağımızı dönüştürmesiyle internet her alanda etkili bir araç haline gelmiştir. Pek çok hizmet sektöründe karşımıza çıkan mobil uygulamalar, kamu yönetiminde de vatandaşa fayda sağlamak amacıyla kullanılmaya başlanmıştır. Devletler kamu düzeninde hizmetleri kolaylaştırmak ve daha verimli bir yapı içinde vatandaşa sunmak amaçlı söz konusu teknolojilere başvurmayı son yüzyılda artırmışlardır (Parlak ve Sobacı, 2005, 226). Bu bağlamda ulusal düzeyde halkın hizmetine sunulan e-devlet; yerel yönetimler çapında ise geliştirilen e-belediye uygulamaları günümüzde yönetim ağında önemli bir yere sahiptir.

E-devlet, kamu yönetiminde istifade edilen birçok pratik ve yönetsel uygulamanın bilgi ve iletişim teknolojileriyle elektronik ortamda sunulması hizmetidir (Şahin, 2007, 163). Kamu hizmetlerinin daha etkin, şeffaf ve hızlı şekilde sunulmasını, vatandaşa daha düşük maliyetlerle ulaştırılmasını ifade eden bir uygulama olarak e-devlet (Delibaş ve Akgül, 2010, 105), demokratik süreçlerin internet üzerinden gerçekleştirilmesi olan e-demokrasinin uygulama araçlarından birini oluşturmaktadır (Maraş, 2011, 122).

E-devlet uygulamalarını yerel yönetimler düzeyinde gerçekleştiren bir diğer hizmet ise e-belediyeciliktir. Online kamu hizmetlerinin yerele indirildiği e-belediye uygulamaları, temelde e-devlet düşüncesi ile benzer amaçlara sahiptir. Hizmetlerin bölgesel olarak etkinlik ve verimliliğinin artırılması, merkezi devlet aygıtları ile eş zamanlı yönetim ağının geliştirilmesi ile yerel halkın yönetimde daha aktif rol oynaması bu hedeflerden birkaçı olarak sayılabilir (Şahin, 2007, 167). Belediye tarafından yerel halka sunulması gereken mal ve hizmetlere ulaşımı elektronik ortamda sağlayan e-belediye uygulamaları, belediye ile halkın elektronik ortamda iletişim kurmasına imkân tanımakla birlikte talep ve şikâyetlerin hızlı şekilde karşılık bulmasını sağlamaktadır (Alodalı, Tuncer, Usta ve Halis, 2012, 88). Kurumsal tanıtım, resmi başvurular için bilgi ve belge sunumu, meclis kararlarının yayınlanması, stratejik planların yayınlanması, beyaz masa uygulaması, e-bilgi edinme, e-talep ve e-şikâyet formu gibi birçok uygulamayı web siteleri aracılığıyla halka sunan yerel yönetimler (Alodalı vd., 2012, 92), bütçe ve muhasebe işlemlerini de web tabanlı yazılımlarla desteklemektedirler.

Sonuç olarak bilgi iletişim teknolojileri (BİT), mekânsal ve zamansal uzaklıkları ve sınırları engel olmaktan çıkarak kamu yönetimi ile iletişime geçmekte zorlanan halk kesimlerinin taleplerini ilgili kesimlere ulaştırmakta etkili bir yöntem özelliği taşımaktadır. Gerek kurumsal gerekse psikolojik sınırları etkisizleştiren BİT, bireylere zaman ve mekân kısıtlarından kısmi olarak arınmış bir ortam sağlamaktadır. İnternet erişimine sahip bireylere kendilerini hızlı bir şekilde ifade edebilme fırsatı veren bu yöntem, bilgi ve söylem sahibi olmanın politika aktörü olmak için zorunlu bir şart olduğu göz önüne alındığında, bireylere aynı zamanda politika aktörü olma olanağı sunan bir araç niteliği taşımaktadır (Yerlikaya, 2015, 34).

2.2.5. Kamuoyu Yoklamaları

En genel anlamıyla belirli bir toplum içerisinde yaşayan bireylerin yine belirli bir olgu veya inanç üzerindeki ortak yargısı (Vural, 1999, 46) olarak ifade edilen kamuoyu, yerel hizmet sunumunda hemşehrilerin yararına olacak şekilde karar alınmasında ve politika uygulanmasında önemli göstergelerden birini oluşturmaktadır. Nasıl ki yerel düzeyde hemşehrilerin politikalar üzerinde etkili olabilmesi, bu politikalar hakkında bilgi sahibi olabilmelerine bağlı ise, yerel yönetim birimlerinin de hemşehrilerin beklentilerinden haberdar olmaları o derece önem arz etmektedir. Bu kapsamda söz konusu sistemin sağlıklı işleyebilmesi adına kullanılan mekanizmaların başında kamuoyu yoklamaları gelmektedir.

Kamuoyu yoklamaları, hizmet sunumunda hemşehrilerin memnuniyet derecesini belirlemek ve hizmetlerin etkinliğini sağlayabilmek amacıyla, kamuoyunu temsil edecek örnek bir grup üzerinde anket veya görüşme yapılmasını öngören uygulamalardır (Yaman ve Küçükşen, 2018, 254). Yerel topluluğun olaylar üzerindeki duyarlılık derecesini ve hizmet taleplerindeki değişiklikleri ortaya koyan yöntem, bir yandan farklı baskı grupları arasında denge kurulmasını sağlarken diğer yandan etkin bir yurttaş topluluğu oluşturulmasına katkı sağlamaktadır (Yıldırım ve Emrealp, 1994, 110).

2.2.6. Beyaz Masa Uygulamaları

Postmodern kamu yönetiminin getirilerinden biri olarak yerel yönetim birimlerinin sürdürdükleri hizmet ve faaliyetlere ilişkin halka bilgi ve hesap verme zorunluluğu, halkla ilişkiler olgusuna daha büyük bir anlam kazandırmıştır. Yönetim ile halk arasındaki uyumu sağlama amacı taşıyan halkla ilişkiler uygulamaları arasında “Beyaz Masa” mekanizması, hemşehrilerin hizmet sunumunda aktif katılım gerçekleştirebilecekleri bir diğer aracı oluşturmaktadır.

Belediyelerin hizmet sınırları içerisinde yer alan tüm hemşehrileri kapsayan Beyaz Masa uygulaması, yerel düzeyde hemşehrilerin talep, şikâyet veya görüşlerini belediyeye hızlı bir şekilde iletebilmelerini sağlarken, sorunlarının çözümü noktasında yetkililere bire bir ulaşabilme imkânı sağlamaktadır. Hemşehrilerin bizzat ya da telefonla belediyeye sözlü ya da yazılı başvurusu üzerine işlemeye başlayan mekanizma, kendisine iletilen konu başlıklarını dilekçeye dökerek ilgili birimlere ulaştırmakla yükümlüdür (Sezgin ve Özbay, 2016, 203-204). Bürokrasiyi rahatlatarak hemşehrilerin zaman kaybını önleyen bu uygulama, aynı zamanda yerel yönetim ile vatandaş arasındaki araçları kaldırarak katılımı teşvik etmektedir.

2.2.7. Diğer Mekanizmalar

5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 13. maddesinde düzenlenen “Hemşehri Hukuku”, kentte yaşayan vatandaşların küreselleşmeyle gündeme gelen yönetim ilişkisi çerçevesinde hareket etmelerinin alt yapısını meydana getiren düzenlemelerden birini oluşturmaktadır. Buna göre “herkes ikamet ettiği beldenin hemşehrisidir. Hemşehrilerin, belediye karar ve hizmetlerine katılma, belediye faaliyetleri hakkında bilgilendirme ve belediye idaresinin yardımlarından yararlanma hakları vardır. Yardımların insan onurunu zedelemeyecek koşullarda sunulması zorunludur” (5393, md. 13) ifadesine yer verilmiştir. Bu kapsamda hemşehrilik bilincini geliştirmek ve katılımı sağlamak amacıyla hemşehri dernekleri kurulmakta, semt danışma merkezleri (SEDAM) ve halk kurultayları faaliyete geçirilmektedir. Hemşehri dernekleri, hemşehriler arasında yardımlaşma ve dayanışma sağlamak, onları bir amaç etrafında yönlendirmek adına kurulmakta, hemşehriler arasında iletişim ağını güçlendirerek kentte tutunabilme, iş ve konut bulabilme, kültürel kimliklerini koruma, kamuoyunu etkileyebilme ve baskı gücü oluşturabilme gibi misyonları gerçekleştirme olanağı sağlamaktadır (Terzi ve Koçak, 2014, 142). Uygulamada belediyelerin danışma büroları olarak faaliyet gösteren SEDAM’lar ise aile planlaması danışmanlığı, ev ekonomisi, özürlülerin eğitimi, gönüllü avukatlık gibi hizmetlerin küçük ölçekte sunulması bunun yanında halka yakınlık, belediye ve halk arasında karşılıklı iletişime olanak sağlaması gibi unsurları bünyesinde barındırmaktadır (Yalçındağ, 1996, 144-145). Halkın istek ve beklentilerini göz önüne alarak hareket eden SEDAM’lar, mali ihtiyaçlarını o bölgedeki sivil toplum örgütleri aracılığıyla karşılamaktadır.

Halk kurultayları (toplantıları) ise yönetimin faaliyetleri ve politikaları ilgili halkı bilinçlendirme ve bilgilendirme amacıyla yerel yönetimler tarafından düzenlenen toplantılar olarak ifade edilmektedir. Yönetimin eylem ve işlemlerinin ortak bir zeminde gerek yöneticiler gerekse uzmanlar ve halk tarafından tartışılabilmesini sağlayan kurultaylar, yerelde yaşayan aktörlerin önerilerine kulak veren uygulamalar olarak hemşehriler ile yönetim arasındaki etkileşimin akıcı şekilde yürütülmesine katkı sağlamaktadır (DPT, 2001, 117).

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

20. yüzyıl ile birlikte gerek bilgi ve iletişim alanındaki ilerlemeler gerekse küreselleşmenin beraberinde getirdiği değişim ve dönüşüm kamu yönetimi disiplini de etkisi altına almıştır. Bu dönemde, modernizmin katı kurallara ve hiyerarşiye dayanan geleneksel kamu yönetimi anlayışından kopuş süreci başlamış, özellikle 1980’li yıllar itibarıyla yeni kamu yönetimi reformları ile yerinden yönetimi önemseyen, esnek ve şeffaf kurallara dayanan, etik ve vatandaş odaklı, katılımcı özellikler taşıyan diğer bir deyişle postmodern bir kamu yönetimine geçiş yaşanmıştır. Bilgi paylaşımının ve sivil toplumun önem kazandığı, uzlaşma kültürünün temel alındığı, çoğulculuğa ve büyük toplumdan ziyade topluluklara değer veren, merkezden çok yereli önceleyen bir yönetim anlayışı yaygınlaşmaya başlamıştır. 1990’lı yıllarla birlikte ise yönetim olgusunun kamu yönetimi disiplini belirleyici bir etken halini alması, yönetim ve vatandaş arasındaki karşılıklı etkileşimi yönetim anlayışının temelini oturtmuştur. Kamu yönetimi sisteminde hâkim

anlayış olarak “birlikte yönetim” ilkesini destekleyen yönetim olgusuyla birlikte, gerek ulusal gerekse yerel düzeyde ilgili kesimlerin (kamu/sivil/özel) kamu politikalarının ve hizmetlerinin ortaya konulmasında aktif birer aktör olmalarının önü açılmıştır. Katılım olgusunun yönetsel boyutunu öne çıkaran söz konusu durum, dinamik ve sorun çözüme becerisine sahip mekanizmalara olan ihtiyacı artırmış ve bu kapsamda postmodern kamu yönetimi çatısı altında yeni katılım yöntemlerinin hayata geçirilmesini sağlamıştır.

Vatandaşların kendileri için en iyiyi belirleyebilecek güçte olduklarını kabul eden postmodern kamu yönetimi, katılımcı demokrasinin ve yeni yönetsel mekanizmaların en iyi, vatandaşa en yakın yönetsel uygulama birimleri olan yerel yönetimlerde uygulanacağı düşüncesini savunmaktadır. Bu kapsamda kent konseyleri, mahalle meclisleri, e-devlet/e-belediye uygulamaları, beyaz masa, meclis toplantılarına katılım gibi çok çeşitli yöntemler uygulamaya geçirilmiş, katılım ve yerel yönetimler arasında yönetim odaklı bir ilişkinin kurulmasına gayret edilmiştir. Hayata geçirilen yönetsel katılım yöntemlerinin, yerel demokrasinin işlevselliğine ve katılım kültürünün geliştirilmesine açıklık, hesap verebilirlik, esneklik gibi noktalarda katkılar sunduğu yadsınamaz bir gerçektir. Postmodern dönemle birlikte güç kazanan sivil toplum yaklaşımı, bir yandan bireysel özgürlüklerin altını çizerken, diğer yandan vatandaşların söz konusu mekanizmalar aracılığıyla yerel hizmet sunumuna katılma ve kararları etkileme imkânlarında artış yaşanmasını sağlamıştır. Ancak yapılan birçok reform çalışmasına rağmen, söz konusu yöntemlerin günümüzde henüz beklenen işlevselliğe tam olarak ulaşamadığı görülmektedir.

Bu kapsamda Yerel Gündem 21 kararları doğrultusunda hayata geçirilmeye başlanan Kent Konseyleri yerel demokrasi adına katılımı kurumsallaştıran bir mekanizma özelliği taşımaktadır. Yereldeki hemen hemen bütün aktörlerin katılımının öngörüldüğü kent konseylerinin amaca hizmet etmesi doğrultusunda öncelikli ele alınması gereken konu mekanizmanın “danışma” işlevinden öteye taşınması olmalıdır. Bu kapsamda Belediye Kanunu ve Kent Konseyi Yönetmeliği’nde, kent konseylerinin kararlarını yerel yönetimler için dikkate alınır hale getirecek düzenlemelere gidilmesi gerekmektedir. Yine kent konseylerinin, belediyelerin ve özel idarelerin yakın ve orta vade de takip edecekleri yol haritasını ve amaçlarını belirleyen temel argümanlardan sayılan stratejik planlarının hazırlanmasında ve yürütülmesinde dolayısıyla stratejik plan çalışmalarında etkin olarak rol almaları önemli bir noktayı oluşturmaktadır.

Türkiye genelinde kent konseylerinin yapısal ve işlevsellik noktasında yeterli seviyede bilgi ve deneyim sahibi olamaması, belediye başkanlarının kişisel değerlendirmeleri altında şekil almalarına sebep olabilmektedir. Bu durum, kurumsal olarak objektif bir kent konseyi örgütlenmesinin önüne geçmektedir. Bu kapsamda çözüm adına misyon belirleme noktasında ortaklaşa bir çerçeve belirlenmesi ve bu misyonu iyi uygulama örneklerine paralel yapılanmalar şeklinde yerine getirmelerine katkı sağlayacak yönde Kent Konseyi Yönetmeliği’nde gerekli düzenleme ve değişikliklerin yapılması sağlanmalıdır. Ayrıca kent konseyini oluşturan üyelerin sürece hâkim, temsil kabiliyeti olan, kent konseyi misyonuna yönelik ilgili, istekli ve kent konseyinin görev alanlarına yönelik gerekli eğitimi almış kişiler olması gerekmektedir.

Kent konseylerinin danışma mekanizması olmaktan öteye geçmesi, kendi çatısı altında kurulan mahalle meclislerini de otomatik olarak politika yapımında daha etkili olabilen mekanizmalar haline getirecektir. Diğer bir deyişle mahalle meclislerinin, belediye meclislerinde mahalle ile ilgili kararların alınması ve uygulanması sürecinde oy hakkı olabilecek şekilde katılımını sağlayacak bir sistemin kurgulanması, yerel demokrasinin tesisi adına büyük bir atılımı beraberinde getirecektir. Ayrıca kent konseyleri çatısı altında bulunan Mahalle Meclislerine yönelik ülke genelinde standardize edilmiş bir yapılanma, bu mekanizmanın yerel yönetimlerin katılım yoluyla demokrasi amacını gerçekleştirmeleri için yaygınlaştırılmasını kolaylaştıracaktır.

Yine, E-devlet ve e-belediye uygulamalarının güçlü yanları olduğu gibi şüphesiz zayıf yanları da mevcuttur. Başta ekonomik güçlük ve nitelikli insan kaynağı olmak üzere; eğitim, teknolojik altyapı gibi birçok faktör e-devlet ve e-belediye politikalarının uygulamaya geçmesinde etkili olmaktadır. En kritik noktalardan birisi finansman eksikliğidir. Yazılım ve donanım maliyetlerinin yüksek olması, online faaliyetlerde belediyelerin gerekli finansal desteği sağlayamamasına sebep olmaktadır. Bunun yanı sıra gelişmiş bölgelerdeki bilgisayarlaşma paydasının küçük ölçekli yerlere göre daha geniş olması diğer bir sorun alanını oluşturmaktadır. Bilgisayarlaşmanın günden güne arttığı düşünülürse, belediyecilik işlemlerinin mobil olarak sağlanması hususu her kamu kuruluşunda aynı gerçekleşmemektedir. Ayrıca e-devlet ve e-belediye uygulamalarına kamu kurumları nezdinde önem verilmesi kadar, vatandaşların da bu faaliyetlerden yararlanmaları noktasında yeterli ilgi ve bilgi düzeyine sahip olmaları göz önünde bulundurulması diğer bir noktayı oluşturmaktadır. Halk arasında işlemleri geleneksel olarak alışlagelmiş yollarla yapma davranışı, mobil hizmetlerin önündeki toplumsal bir engel olarak karşımıza çıkabilmektedir. Dolayısıyla kurumların olduğu kadar halkın da bu konuda bilinçlendirilmesi ve gerekli eğitimlerle donanımlı hale getirilmesi sağlanmalıdır.

Halkın kenti ilgilendiren konularda ilgi ve istekleri de katılım süreçleri için önem arz etmektedir. Bu kapsamda yerel halkın, kentlilik ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi gerekmektedir. Zira bu bilinç eksikliği, yerel yönetimlerin hayata geçirdiği uygulamaların denetlenmesini ve söz konusu çalışmaların tartışılmasını zorlaştırmaktadır. Katılım eksikliğinin önemli bir nedeni olan bilinç eksikliğinin giderilmesi noktasında yurttaş girişimleri özendirilmelidir. Bu kapsamda mahalle düzeyinde gerçekleştirilecek olan Semt Danışma Merkezleri, Halk Kurultayları, Hemşehri Dernekleri gibi örgütlenmelerin düzenli bir şekilde ve çeşitli denetim mekanizmaları altında faaliyet sürdürmelerine önem verilmelidir.

KAYNAKÇA

- Akıncı, S. (2014). Siyasal Katılım Düzeyleri Üzerine Bir İnceleme. *KTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (7): 33-45.
- Aksu, H. (2008). 5393 Sayılı Belediye Kanunu Çerçevesinde Kent Yönetiminde Yeniden Yapılanma, A. Yılmaz ve Y. Bozkurt (Ed.), *Küresel Esintiler ve Yerel Etkiler Sarmalında Türk Kamu Yönetimi*, içinde (s. 35-56), Ankara: Gazi Kitabevi.
- Alodalı, F. B., Tuncer, A., Usta, S. ve Halis, M. (2012). Yerel Yönetimlerde E-Belediyecilik Uygulamaları: Akdeniz Bölgesi Örneği. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(1), 83-95.
- Ateş, H. (2003). Postmodern Toplum, Devlet ve Kamu Yönetimi, A. Balcı, N. K. Öztürk, A. Nohutçu ve B. Coşkun (Ed.), *Kamu Yönetiminde Çağdaş Yaklaşımlar*, içinde (s. 303-331), Ankara: Seçkin Yayınları.
- Aydın, A. H. (2008). *Yönetim Bilimi*, Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Baransel, A. (1993). *Çağdaş Yönetim Düşüncesinin Evrimi*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Yayını.
- Berman, M. (1992). *Modernlik: Dün, Bugün ve Yarın*, (Çev: Ü. Altuğ), *Birikim Dergisi*, (34): 43-56.
- Bertens, H. (1995). *The Idea of the Postmodern: A History*, Routledge, London.
- Bulut, Y. (2006). Büyük Şehirlerde Katımlı Yönetimin Hayata Geçirilmesinde Rol Oynayan Etmenler, *Muğla Üniversitesi SBE Dergisi*, 1(1): 47-63.
- Buran, H. (1995). Yönetim Yurttaş İlişkileri ve Katımlı Yönetim, *Kamu Yönetimi Disiplini Sempozyumu Bildirileri* içinde (s. 209-224), İstanbul: TODAİE Yayınları.
- Clegg, S. R. (1997). *Modern Organizations: Organization Studies in The Postmodern World*. London: SAGE Publications Ltd.
- Çiçti, O. (1996). Temsil Katılma ve Yerel Demokrasi, *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 5(6): 5-14.
- Çorakcı, E. (2008). *Modern ve Postmodern Kimlikler Bağlamında Yeni Toplumsal Hareketler*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Delibaş, K. ve Akgül, A. E. (2010). Dünyada ve Türkiye’de E-devlet Uygulamaları: Türkiye’de E-demokrasi ve E-katılım Potansiyellerinin Harekete Geçirilmesi, *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 13(1): 101-144.
- Demir, Ö. (1997). *Bilim Felsefesi*, Ankara: Vadi Yayınları.
- Doğan, K. C. (2014). Postmodern Kamu Yönetimi Anlayışı Çerçevesinde Bir Denetim Paradigması: Ombudsman”, *Sayıştay Dergisi*, (94): 73-96.
- Doğan, K. C. (2016). Küreselleşme ve Neo-Liberal Kuşaklar Çerçevesinde Devleti Konumlandırma Sorunsalı: ‘Minimal Devlet’ten Düzenleyici Devlet’e’. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(43): 1795-1803.
- Doğan, K. C. (2017). Postmodern Kamu Yönetiminin Kuramsal Temelleri Çerçevesinde Yönetişim Yaklaşımı: Literatür Taraması, *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(1): 27-45.
- Doğan, K. C. (2015). Postmodernizmin Kamu Yönetimine Yansımaları: Ombudsman ve Toplam Kalite Yönetimi Yaklaşımları, *Turkish Studies*, 10(14): 273-290.
- DPT. (2001). *Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı*, Yerel Yönetimler Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara.
- Eken, M. (1994). Kamu Yönetiminde Gizlilik Geleneği ve Açıklık İhtiyacı, *Amme İdaresi Dergisi*, 27(2): 25-54.
- Emrealp S. (2005). *Yerel Gündem 21 Uygulamalarına Yönelik Kolaylaştırıcı Bilgiler El Kitabı*, İstanbul: IULA-EMME Yayınları.
- Emrealp, S. (2010). *Kent Konseylerinin Güçlendirilmesi ve Yerel Demokratik Yönetişim Mekanizmaları Olarak İşlev Göremelerine Yönelik Eğitim ve Kapasite Geliştirme Desteği Sağlanması*, <http://kentkonseyi.umraniye.bel.tr/userfiles/files/kentkonseyi/kent-konseyleri-kilavuzu.pdf> (Erişim Tarihi: 26.07.2019).
- Ergun, T. (1997). Postmodernizm ve Kamu Yönetimi. *Amme İdaresi Dergisi*, 30(4): 3-15.
- Eroğlu, H.T. (2006). Yönetime Katılma Biçimleri ve Yerel Yönetimlerde Demokratik Mekanizmalar, *SÜ İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*. (11): 191-206.
- Eryılmaz, B. (2013). *Kamu Yönetimi*, (5. Baskı), Kocaeli: Umuttepe Yayınları.
- Eryılmaz, B. (2016). *Kamu Yönetimi*, Kocaeli: Umuttepe Yayınları.
- Frederickson, H. G., Smith, K. B., Larimer, C. W. ve Licari, M. J. (2012). *The Public Administration Theory Primer*. USA: Westview Press.
- Görmez, K. (1989). *Yerel Demokrasi ve Türk Belediyeciliği*, Ankara: Hizmet İş Sendikası Yayınları.
- Görün, M. (2006). Yerel Demokrasi ve Katılım: İzmir, Konya ve Ağrı İl Genel Meclis Üyeleri Üzerinde Bir Araştırma, *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 4(2): 159-184.
- Habermaş, J. (1994). *Modernlik: Tamamlanmamış Bir Proje/Postmodernizm*, (Çev.: G. Naliş, D. Sabuncuoğlu ve D. Erksan), İstanbul: Kıyı Yayınları.
- Harvey, D. (2003). *Postmodernliğin Durumu*, (Çev.: S. Savran), İstanbul: Metis Yayınları.
- Hassard, J. (1994). Postmodern Organizational Analysis: Toward a Conceptual Framework. *Journal of Management Studies*, 31(3): 303-324.
- Huyssen, A. (1994). Postmodernin Haritasını Yapmak, M. Küçük (Ed.), *Modernite versus Postmodernite*, Ankara: Vadi Yayınları.
- Jameson, F. (1994). *Postmodernizm: Ya Da Geç Kapitalizmin Mantığı*, (Çev. N. Plümer), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Jeanniere, A. (1994). Modernite Nedir?, M. Küçük (Ed.), *Modernite Versus Postmodernite*, Ankara: Vadi Yayınları.
- Kaypak, Ş. (2011). *Katılımcı Yönetim Mekanizması Olarak Kent Konseyleri*. Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, Bursa Kent Konseyi Bilimsel Yayınlar Dizisi-1, Birinci Baskı, ss.134-158.
- Kaypak, Ş. (2013). Modernizmden Postmodernizme Değişen Kentleşme, *Küresel İktisat ve İşletme Çalışmaları Dergisi*, 2(4): 80-95.
- Kellner, D. (2000). Toplumsal Teori Olarak Postmodernizm: Bazı Meydan Okumalar ve Sorunlar, (Çev.: M. Küçük), *Modernite Versus Postmodernite*, Ankara: Vadi Yayınları.
- Kırılmaz, H. ve Ayparçası, F. (2016). Modernizm ve Postmodernizm Süreçlerinin Tüketim Kültürüne Yansımaları. *İnsan ve İnsan Dergisi*, 3(8): 32-58.
- Kızılcılık, S. (1996). *Postmodernizm Dedikleri*, İzmir: Saray Kitapevi.

- Kocaman, Ö. F. (2006). *Belediyelerde Halkla İlişkiler ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kocaoğlu, M. (2011). *Yerel Yönetimlerde Katılım Kültürü (Konya Büyükşehir Belediyesi Örneği)*, Doktora Tezi, Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Lynn, L. E. (2001). The Myth of the Bureaucratic Paradigm: What Traditional Public Administration Really Stood for. *Public Administration Review*, 61(2): 144-160.
- Lyotard, J. F. (1984). *The Postmodern Condition: A report on Knowledge*, Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Maraş, G. (2011). Kamu Yönetimlerinde E-Devlet ve E-Demokrasi İlişkisi, *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (37): 121-144.
- Özcan, K. ve Ağca, V. (2010). Yeni Kamu Yönetimi Anlayışında Postmodernizmin İzleri, *Amme İdaresi Dergisi*, 43(3): 1-32.
- Özdemir, A. T. (2011). Mahalli İdarelerde Halk Katılımı Bağlamında Kent Konseyleri. *Sayıştay Dergisi*, (83): 31-56.
- Özer, M. A. (2016). *Kamu Yönetimi: Modern (Yapı ve Süreçler)*, Ankara: Adalet Yayınevi.
- Parlak, B. (2011). *Kamu Yönetimi Sözlüğü*, Bursa: MKM Yayıncılık.
- Parlak, B. ve Sobacı, Z. (2005). *Kurum ve Uygulamalarda Kamu Yönetimi*, Bursa: Alfa Yayınevi.
- Parlak, B. ve Doğan, K. C. (2016). *Kamu Yönetimi: Kamu Yönetimi Disiplininin Gelişmesinde Rol Oynayan Kuramsal Yönler Üzerine Bir Giriş*, İstanbul: Beta Basım Yayınları.
- Sarıbay, A. Y. (2001). *Postmodernite, Sivil Toplum ve İslam*, İstanbul: Alfa Yayınları.
- Sezgin, M. ve Özbay, E. H. (2016). Halkla İlişkiler Uygulamalarından Beyaz Masa: Uşak Belediyesi Örneği. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(1): 198-209.
- Smith, B. C. (2007). *Good Governance and Development*, First Published, Palgrave Macmillan, New York.
- Şahin, A. (2007). Türkiye’de E-Belediye Uygulamaları ve Konya Örneği, *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (29): 161-189.
- Şaylan, G. (1996). *Çağdaş Düşünce Akımları: Postmodernizm*, Ankara: TODAİE Yayınları.
- Şaylan, G. (2009). *Postmodernizm*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Şener, H. E. (2007). Kamu Yönetiminde Postmodernizm, Ş. Aksoy ve Y. Üstüner (Ed.), *Kamu Yönetimi: Yöntem ve Sorunlar*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Şeyhanlıoğlu, H. (2007). Postmodern Kamu Yönetiminde E-Devlet. *Türk İdare Dergisi*, (456): 81-106.
- Terzi, E. ve Koçak, Y. (2014). Hemşehri Dernekleri, Hemşehrilik Bilinci ve Kentleşme İlişkisi Üzerine Bir Araştırma: İstanbul/Sultangazi’deki Karşılıklı Hemşehri Dernekleri Örneği, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (32): 137-150.
- Therborn, G. (1996). Modernlik Yoluyla Modernliğe Giden Yollar, Postmodernizm ve İslâm Küreselleşme ve Oryantalizm, (Der.: A. Topçuoğlu ve Y. Aktay), Ankara: Vadi Yayınları.
- Timur, K. (1999). Tanımı Yapılamayan Postmodernizm, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (1): 319-323.
- Toprak, Z. (2014). *Yerel Yönetimler*, Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Tüzen, H. (2008). Postmodernizm Mitosu, *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (17): 145-158.
- Vural, A. M. (1999). *Yerel Basın ve Kamuoyu*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Yalçındağ, S. (1996). *Belediyelerimiz ve Halkla İlişkileri*, Ankara: TODAİE Yayınları.
- Yaman, M. ve Küçükşen, M. (2018). Yerel Yönetimlerin Demokratikleşmesi Açısından Yerel Katılımın İncelenmesi, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (55): 247-259.
- Yerlikaya, H. (2015). *Kamu Politikalarının Oluşturulmasında Katılımcılık ve Bilgi ve İletişim Teknolojileri*, Planlama Uzmanlığı Tezi, Kalkınma Bakanlığı Bilgi Toplumu Dairesi Başkanlığı, Ankara.
- Yıldırım, M. (2009). Modernizm, Postmodernizm ve Kamu Yönetimi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(2): 380-397.
- Yıldırım, S. ve Emrealp, S. (1994). *Yerel Yönetim ve Demokrasi, Kavramlar-Yaklaşımlar, Yerel Yönetimin Geliştirilmesi Programı El Kitapları Dizisi*, 2. Baskı, İstanbul: IULA - EMME ve TOKİ Yayını.
- Zekâ, N. (1994). *Yolları Çatallanan Bahçe, Aynalı Gökdelenler, Dil Oyunları ve Robespierre/Postmodernizm*, İstanbul: Kıyı Yayınları.
- “Yeşilyurt Belediyesi Mahalle Meclisleri Çalışma Yönergesi” <http://yesilyurtkentkonseyi.com/meclisler/mahalle-meclisleri-calisma-yonergesi> (Erişim Tarihi: 22.07.2019).
- “5393 Sayılı Belediye Kanunu” <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5393.pdf> (Erişim Tarihi: 22.07.2019).